

FOLKETINGETS EU-OPLYSNING

Christiansborg
1240 København K
telefon 3337 3337
fax 3337 3330
euopl@folketinget.dk
www.eu-oplysningen.dk

NR. 31

JUNI 2008

Danmarks retlige forbehold

De danske forbehold

Danmark har forbehold over for deltagelsen i fire af EU's centrale samarbejdsområder:

- Euroen
- Forsvarssamarbejdet
- Samarbejdet om retlige og indre anliggender
- Unionsborgerskabet

Det betyder, at Danmark står uden for den fælles mønt, EU's beslutninger og aktioner inden for forsvarsområdet og den del af det retlige samarbejde, der i dag handler om visumpolitik, asyl- og immigrationspolitik og civilretligt samarbejde. Forbeholdet over for unionsborgerskabet sikrer, at unionsborgerskabet ikke træder i stedet for det nationale statsborgerskab. Med Amsterdamtraktaten (1999) blev sætningen om, at unionsborgerskabet ikke træder i stedet for statsborgerskabet ført ind i traktaten og gælder nu alle EU's medlemslande.

De fire forbehold blev til efter det danske nej ved folkeafstemningen om Maastrichttraktaten den 2. juni 1992. Et flertal af Folketingets partier formulerede i oktober samme år et nationalt kompromis. I det nationale kompromis blev de fire samarbejdsområder i Maastrichttraktaten, som Danmark ønskede forbehold overfor, udpeget. De andre EU-medlemslande accepterede på topmødet i Edinburgh i december 1992 Danmarks forbehold (Edinburgh-afgørelsen).

Ændring af forbeholdene

Danmark kan til enhver tid meddele de øvrige EU-medlemslande, at Danmark ikke længere ønsker at benytte sig af alle eller en del af

forbeholdene. De danske forbehold kan til gengæld kun fjernes eller ændres efter folkeafstemning i Danmark.

Hvad er EU's retlige og indre anliggender?

Retlige og indre anliggender er en fælles betegnelse for samarbejde om de opgaver, der i EU's medlemslande ofte varetages af politi, domstole og andre retlige myndigheder. Det drejer sig f.eks. om visumregler, fælles grænsekontrol, asylpolitik, politisamarbejde og samarbejde om strafferet (f.eks. strafferammer for grove kriminelle handlinger som menneske-smugling og terrorisme).

Hvad er det retlige forbehold?

Danmark har et forbehold over for en del af EU's samarbejde om retlige og indre anliggender. For at forstå, hvordan Danmarks retlige forbehold virker, er det vigtigt at vide, at der findes to forskellige former for samarbejde i EU, der forpligter EU's medlemslande på forskellig vis: Et overstatsligt og et mellemstatsligt samarbejde.

- Et overstatsligt samarbejde betyder, at man i EU vedtager regler, der kan have direkte virkning i medlemslandene og dermed påvirker borgerne og virksomhederne i medlemslandene umiddelbart. Det betyder blandt andet, at en dansk borger ved domstolene i Danmark kan påberåbe sig regler, som ikke er vedtaget i Folketinget, men i EU.
- Mellemstatsligt samarbejde betyder, at de regler, der bliver vedtaget i EU, alene forpligter staterne. Reglerne skal derfor efterfølgende

... VIDSTE DU?

... at det danske forbehold ikke gælder den del af Schengen-samarbejdet, som blev vedtaget, før de danske forbehold kom til? Det drejer sig om regler for udformning af visa og beslutninger om, hvilke statsborgere fra lande uden for EU, som skal have visum for at passere EU's ydre grænser.

... VIDSTE DU?

... at EU har vedtaget 189 forslag i perioden maj 1999 til april 2008, som er omfattet af det retlige forbehold? Du kan se, hvilke EU-regler, Danmark ikke har været med til at vedtage eller er omfattet af, på EU-Oplysningens hjemmeside: www.euo.dk

... VIDSTE DU?

... at den irske befolkning stemte nej til Lissabontraktaten ved en folkeafstemning den 12. juni 2008. 53,4 % stemte nej og 46,6 % stemte ja.

Der er derfor usikkerhed om, hvad der sker med traktaten, da den først kan træde i kraft, når alle 27 EU-lande har godkendt den endeligt.

... VIDSTE DU?

....at Danmark i dag har mulighed for at blive tilknyttet EU-regler, som er berørt af retsforbeholdet, ved at indgå såkaldte parallelaftaler med EU. Formålet med parallelaftalerne er at sikre, at Danmark li-

gestilles med de øvrige EU-lande. Parallelaftalerne har karakter af internationale aftaler indgået mellem Danmark og EU, hvilket indebærer, at Danmark tilknyttes de pågældende EU-retsakter på et rent mellemstatsligt grundlag. Aftalerne indgås således i fuld overensstemmelse med det danske retsforbehold

HVOR HAR DANMARK FORBEHOLD I DAG?**FORBEHOLD
(OVERSTATSLIGT SAMARBEJDE)**

- Visumpolitik
- Asyl- og immigrationspolitik
- Civilretligt samarbejde, f.eks. EU-regler for skilsmisser og forældremyndighed i sager, hvor flere EU-lande er involveret.

**IKKE FORBEHOLD
(MELLEMSTATSLIGT SAMARBEJDE)**

- Politi- og strafferetlige samarbejde, f.eks. strafferammer for kriminelle handlinger såsom terrorisme og menneskehandel.

godkendes og vedtages af Folketinget, før de gælder for borgerne i Danmark.

Danmarks retlige forbehold går ud på, at Danmark kun deltager i EU's samarbejde om retlige og indre anliggender, når det er mellemstatsligt.

Parallelaftaler

Danmark har mulighed for at koble sig på den del af samarbejdet om retlige og indre anliggender, som er omfattet af det retlige forbehold. Det kan ske gennem en såkaldt parallelaftale, hvor Danmark, efter at et lovforslag er vedtaget i EU, kan bede om også at blive omfattet af det. Det kræver imidlertid, at Kommissionen og de andre EU-medlemslande tillader det, hvilket de ikke altid gør. Danmark har hidtil fået tre parallelaftaler. De handler om EU-regler for modtagelse af flygtninge i EU, regler for f.eks. stævning i civile og kommercielle (rets)sager og regler for, hvordan retsafgørelser afsagt på det civile- og handelsretlige område skal behandles i medlemslandene. I to andre tilfælde, som handler om EU-regler for konkurs og regler for hvordan ægteskabs- og forældremyndighedssager på tværs af grænserne skal håndteres, har Danmark foreløbigt fået nej til parallelaftaler.

Udviklingen i samarbejdet om retlige og indre anliggender

Samarbejdet om retlige og indre anliggender er et af de områder i EU, som har udviklet sig mest de seneste 15 år. Dels er antallet af lovgivningsforslag vokset, og dels er stadig mere af samarbejdet på området gået fra at være mellemstatligt til at være overstatsligt efter

ændringer i EU's traktater. I det overstatslige samarbejde er det muligt at tage beslutninger med kvalificeret flertal i stedet for enstemmighed. Da udvidelsen af EU fra 15 til 27 medlemslande siden 1995 har gjort det vanskeligere at tage beslutninger med enstemmighed, har det været stats- og regeringschefernes ønske at flytte samarbejdet om retlige og indre anliggender fra det mellemstatslige til det overstatslige samarbejde.

Lissabontraktaten

EU's nye traktat, Lissabontraktaten, kan få stor betydning for Danmarks retsforbehold. For det første udvides forbeholdet til at gælde for det strafferetlige og politimæssige samarbejde i EU, som gøres overstatsligt. Danmark vil derfor ikke som i dag kunne være med til at vedtage eller deltage i beslutninger på dette område.

Nyt er det også, at Danmark får mulighed for at ændre forbeholdet til en tilvalgsordning, som den Storbritannien og Irland har på området i dag. Ordningen indebærer, at Danmark fra sag til sag vil kunne vælge at deltage i forhandlingerne om et forslag og derefter vælge, om man ønsker at anvende det vedtagne forslag. Det ville f.eks. betyde, at Danmark kunne være med til udbygge reglerne vedrørende forældremyndighed for børn med forældre i to forskellige EU-lande.

Hvis det retlige forbehold skal ændres til en tilvalgsmodel, kræver det dog en folkeafstemning i Danmark.

Læs mere om det retlige forbehold på EU-Oplysningens temaside: www.euo.dk.

